



TBMM  
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ  
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18549

Tarih : 18.06.2026

10/4293

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamuoyuna “intihar” olarak açıklanan şüpheli mahpus ölümlerinin; bu ölümlere yol açan tecrit, tek kişilik hücre uygulamaları, disiplin cezaları ve baskılar başta olmak üzere yapısal hak ihlallerinin bütün boyutlarıyla araştırılması, sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında etkili soruşturmaların yürütülmesini engelleyen uygulama ve mekanizmaların ortaya çıkarılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

**Cengiz ÇİÇEK**

**İstanbul Milletvekili**

## GEREKÇE

Türkiye hapishaneleri uzun süredir yaşam hakkı ihlallerinin, tecrit uygulamalarının ve cezasızlık politikalarının en görünür hale geldiği alanlardan biridir. Kamuoyuna "intihar" olarak yansıtılan şüpheli mahpus ölümleri, hapishanelerde derinleşen hak ihlallerinin en ağır sonuçları arasında yer almaktadır. Mahpusların fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü hedef alan uygulamalar sürerken, yaşanan ölümler karşısında etkili soruşturmalar yürütülmemekte, ailelerin, avukatların ve hak örgütlerinin başvuruları yanıtsız bırakılmaktadır. Bu durum yaşam hakkı ihlallerinin aydınlatılmasını engellemekte ve cezasızlığı derinleştirmektedir.

Özgürlüğünden mahrum bırakılmış kişilerin yaşam ve sağlık hakkını korumak devletin mutlak ve devredilemez sorumluluğudur. Buna rağmen Adalet Bakanlığı'nın TBMM'ye verdiği yanıtlara göre, 2018 ile 2023 yılları arasında en az 2 bin 258 mahpus hapishanelerde yaşamını yitirmiş; 2024 yılının ilk on bir ayında ise en az 68 mahpus intihar ettiği iddiasıyla hayatını kaybetmiştir.

Yaşam hakkı ihlallerinin ortaya çıkmasında belirleyici unsurlardan biri tecrit politikalarıdır. Özellikle S ve Y Tipi yüksek güvenli hapishanelerde yaygınlaştırılan tek kişilik hücre uygulamaları, görüş kısıtlamaları, keyfi disiplin cezaları ve sağlık hakkına erişimin engellenmesi mahpusların fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü doğrudan hedef almaktadır.

Son dönemde artan şüpheli ölümlerin bütün yönleriyle araştırılması gerekmektedir. Nisan ayının başında Kırşehir S Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan Rojhat Babat, sevk edildiği hastanede yaşamını yitirmiştir. E-Nabız sistemine yansıyan bir acil müdahale kaydı bulunduğu halde bu bilgi ailesiyle paylaşılmamış, sevk süreci şeffaf yürütülmemiş, idarenin ölüm sonrasında yaptığı açıklamalar kendi içerisinde çelişkili kalmıştır. Cenazesi Van'a gönderilirken ailenin ikinci otopsi talebi de karşılanmamıştır.

Aynı ay içerisinde Batman Beşiri Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde yaklaşık iki buçuk yıl boyunca tek kişilik odada tutulan Mehmet Çeviren hücresinde ölü bulunmuştur. İdare, kendisine ait olduğu ileri sürülen bir intihar mektubundan söz etmiş; ancak olay yerinde böyle bir mektubun bulunmadığı belirtilmiştir. Ailesi ise ölüm öncesindeki görüşmelerde böyle bir ihtimali düşündürecek herhangi bir durum bulunmadığını ifade etmiştir. Mehmet Çeviren'in ölümü, aynı hapishaneden kamuoyuna yansıyan diğer şüpheli ölümlerden bağımsız değerlendirilemez. Nitekim son on ay içerisinde aynı hapishanede beş mahpus şüpheli biçimde yaşamını yitirmiştir. Aynı kurumda peş peşe yaşanan ölümler, hapishanedeki uygulamaların ve koşulların bütün yönleriyle incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Mehmet Çeviren'in ölümünden kısa süre sonra, aynı hapishanede tutulan ve otuz yıla yaklaşan hapis süresinin ardından tahliyesi İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla üç ay ertelenen Dılbaz Abi de pencereden düşmesi sonucu ağır yaralanmış ve kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirmiştir. Son yıllarda İdare ve Gözlem Kurulları, mahpusların tahliye hakkını keyfi kararlarla fiilen ortadan kaldıran uygulamaların başlıca araçlarından biri haline gelmiştir. Tahliye hakkının belirsizleştirilmesi, mahpusların sürekli yeni

değerlendirmelere tabi tutulması ve infaz sürecinin fiilen uzatılması, hapisanelerdeki hukuki güvencesizliği derinleştirmektedir. Dılbaz Abi'nin ölümü de bu yönüyle, İdare ve Gözlem Kurullarının tahliye üzerindeki etkisinin ve bu uygulamaların yarattığı sonuçların ayrıca incelenmesini gerekli kılmaktadır

Bugüne kadar yaşanan çok sayıda örnekte görüldüğü üzere, idari ve adli makamlar bu tür ölümler karşısında çoğu zaman ölümün gerçekleşme biçimine odaklanmakta; mahpusu ölüme sürükleyen koşulların açığa çıkarılması konusunda gerekli iradeyi göstermemektedir. Oysa esas mesele, mahpusu ölüme sürükleyen koşulların açığa çıkarılması ve sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında etkili soruşturmalar yürütülmesidir. Buna rağmen birçok dosyada ailelerin ve avukatların talepleri karşılanmamakta, ihmal ve sorumluluk iddiaları aydınlatılmadan süreçler kapatılmaktadır. Bu yaklaşım cezasızlığı derinleştirmekte ve benzer ihlallerin tekrarının önünü açmaktadır.

Bu nedenlerle, yaşam hakkı ihlallerine zemin hazırlayan tecrit uygulamalarının, şüpheli ölümlerin ve cezasızlık mekanizmalarının bütün yönleriyle araştırılması, sorumluların ortaya çıkarılması ve benzer ihlallerin önlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zorunlu hale gelmiştir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	